

Het Instellingenwerkplan

Op basis van het opstellen van een instellingenwerkplan kan er ook op het niveau van het beleid van de instelling iets worden gedaan qua preventie voor cyberpesten. Hiervoor hebben we ons gebaseerd op De Meyer, A., Heurckmans, N., Vanbilloen, E. (1994), *Pesten: een preventiepakket voor het onderwijs met signaallijst* (p.35 - 39). Leuven: Acco.

1 Doelstellingen

Om de (cyber)pestproblematiek preventief aan te pakken, moet door de directie en opvoeders gezamenlijk een beleid rond cyberpesten worden uitgestippeld. De doelstelling van dit instellingenwerkplan is duidelijkheid creëren of enige uitbreiding bieden rond wat er in de instelling al dan niet al getolereerd wordt in verband met (cyber)pesten en agressie in het algemeen op het beleidsniveau. Het is een noodzaak dat iedereen van de organisatie en de kinderen/jongeren zich houden aan de regels van dit plan. Op deze manier kunnen er de beste resultaten worden geboekt.

2 Hoe eraan beginnen?

We stellen het samenstellen van een werkgroep voor om dit werkplan te realiseren. De leden van deze werkgroep kunnen zijn:

- directie
- een aantal opvoeders, bijvoorbeeld één opvoeder per leefgroep
- ouders
- stafmedewerkers

Het aantal deelnemers van deze werkgroep moet vooraf duidelijk worden bepaald. Dit aantal dient eveneens ook goed overwogen te worden. Te veel leden leidt tot te veel verschillende meningen en belemmert daardoor de werking. Anderzijds wordt het 'instellingenwerkplan' onvoldoende gedragen als er te weinig personen deelnemen.

Tijdens de 1ste vergadering is het nuttig enkele dingen te bespreken:

- Er dient voldoende tijd te worden vrijgemaakt voor het opstellen van de doelstellingen van de werkgroep en het instellingenwerkplan. Het doel hiervan is dat iedereen op deze manier hetzelfde zal nastreven en de werking op deze manier makkelijker zal verlopen.
- Ook is het noodzakelijk om een coördinator aan te duiden. Dit hoeft niet noodzakelijk de directie te zijn. De taken van de coördinator zijn:
 - bijeenroepen van de vergadering
 - het opstellen van de agenda
 - voorzitten van de vergadering
 - zorgen dat de doelstellingen nagestreefd worden
 - zorgen dat er overeenstemming en besluiten bereikt worden
 - zorgen voor de uiteindelijke uitvoering
 - ...
- Het blijft belangrijk om dit werkplan te blijven bespreken. Er kunnen dan eventuele wijzigingen of aanvullingen gebeuren.

3 Standaardhandleiding

Eerst en vooral willen we benadrukken dat dit kan gebruikt worden als uitgangspunt, het is daarom zeker niet dé manier om tot een instellingenwerkplan te komen.

Het opstellen van dit plan kan het beste gebeuren door middel van een discussie waaraan alle leden van de werkgroep deelnemen. Het is het resultaat van het uitwisselen van meningen, overleg en besluitvorming. Het is belangrijk om de regels voor de kinderen/jongeren algemeen en voldoende

ruim te omschrijven. Deze omschrijving wordt aangevuld met voorbeelden. Zo blijft het mogelijk dat ander gedrag dat niet bij de voorbeelden thuishoort, gestraft wordt.

- *Eerste punt:* Bepaling van een omschrijving van cyberpesten

Vooreerst dient er een afgebakende en een éénduidige omschrijving van cyberpesten in het instellingenwerkplan vermeld te worden.

Een voorbeeld van definitie kan het volgende zijn:

Cyberpesten is een pestvorm die plaatsvindt via het internet of de GSM..

Dreigmails, haatmails, bedreigende of kleinerende gesprekken in een chatbox, hacken van computers, ongewenste foto's en filmpjes doorsturen van iemand... Het zijn allemaal vormen van cyberpesten via internet. Meestal vergeet men dat pesten met de GSM ook een vorm van cyberpesten is. Hier kan het gaan over het sturen van bedreigende sms-jes, dreigtelefoontjes, opnames maken met de GSM tijdens het douchemoment na de turnles, foto's maken... Pesten en cyberpesten komen vaak samen voor.

- *Tweede punt:* Bepaling van de houding van opvoeder/begeleiders, directie en kinderen of jongeren

In dit punt zoekt men een antwoord op de vraag: "Welke houding nemen we ten aanzien van cyberpesten aan in onze organisatie?" Deze houding kan bijvoorbeeld zijn: "Wij dulden dit hier niet!" Het is noodzakelijk dat iedereen van de instelling achter deze houding staat en deze ook inneemt. Bij het bepalen van deze houding moeten de betrokkenen zich bewust worden van hun eigen gedrag en het effect hiervan op anderen. Met gedrag bedoelen wij ook taalgebruik.

- *Derde punt:* Regels rond geweld

- a) Ten aanzien van de persoon: Men stelt geen negatieve handeling naar een ander toe; bijvoorbeeld trekken, duwen, schoppen, slaan, ...
- b) Ten aanzien van materialen: Men raakt geen bezittingen van een ander aan zonder zijn toestemming; bijvoorbeeld beschadigen, stelen, verstoppen, ...
- c) Verbaal: men gebruikt geen agressieve of kwetsende woorden naar anderen toe; bijvoorbeeld spotten, belachelijk maken, vloeken, ... Hierbij dient men wel een onderscheid te maken tussen agressief onaanvaardbaar taalgebruik en de taal eigen aan het puberteitsgedrag. Pubers gebruiken graag schuttingwoorden.

Nogmaals willen we graag hierbij de opmerking maken dat in vele bijzondere jeugdzorgvoorzieningen er reeds op het niveau van het beleid hieromtrent al duidelijke afspraken zijn neergeschreven. Daarom dient deze standaardhandleiding dan ook maar als voorbeeld waaruit misschien sommige dingen kunnen uitgeplukt worden om aan het huidige beleidsplan van de instelling toe te voegen.

- *Vierde punt:* Regels rond cyberpesten

Hier is het de bedoeling om concreet regels neer te schrijven. Bijvoorbeeld: Wij doen niet mee aan cyberpesten. En: Wij helpen de anderen die gecyberpest worden. Deze tweede regel is belangrijk aangezien kinderen en jongeren denken dat ze klikken als dit cyberpestgedrag aan de leerkracht bekend maken. Het is ook belangrijk om met de kinderen en jongeren via een spel te laten kennismaken met deze regels. (Zie hiervoor: groepsspelen voor jongeren en kinderen.)

- *Vijfde punt:* Maatregelen ten aanzien van het overtreden van de regels

Maatregelen kunnen verschillende gradaties hebben, bijvoorbeeld:

- opmerkingen (zowel mondeling als schriftelijk)
- het maken van een ABCD schema

- taken (huishoudelijke, herstel voor slachtoffer, ...)
- schorsing
- ...

Neem de volgende aandachtspunten bij het nemen van sancties in acht:

- Probeer zinvolle sancties te bedenken die een band hebben met de onaanvaardbare daad. Op deze manier leren de kinderen en jongeren de gevolgen van hun gedrag zien en verantwoordelijkheid dragen.
- Het is belangrijk dat de opvoeder/begeleider die een overtreding van een regel vaststelt snel en consequent ingrijpt.